

Moviment e sport

CDEP-T

Conferenza dals directurs
chantunals da l'educaziun publica
da la Svizra tudestga

Elements dal svilup da la cumpetenzas

Champ da cumpetenzza MS.1
C

Currer, siglir, bittar
Bittar **Activitads/tematica**

Cumpetenzza		1.	Las scolaras ed ils scolars san bittar, stuschar e sdermanar objects al lung ed enconuschan las caracteristicas che determineschan la prestaziun.	renviaments	Renviament
Incumbensa dal 1. ciclus		1	1a » san bittar objects al lung.		Stgalim da cumpetenzza
Incumbensa dal 2. ciclus			1b » san bittar objects cun il maun dretg e cun il maun sanester al lung (tir da posiziun ferma).		Cumpetenzza da basa
Incumbensa dal 3. ciclus		2	1c » san numnar ed applitgar caracteristicas impurtantas da la tecnica da bittar cun prender 3 pass schlantsch.		
Punct d'orientaziun			1d » san exequir in tir sdermanà or da posiziun ferma (p.ex. suga nuada ensemen).		
		3	1e » san numnar ed applitgar caracteristicas impurtantas da la tecnica da bittar cun prender 5 pass schlantsch (p.ex. balla, lantscha).		
			1f » san sdermanar in object or d'ina rotaziun (p.ex. pneu da velos).		
			1g » san observar tar las conscolaras ed ils conscolars caracteristicas impurtantas dal bittar e dal sdermanar e dar in feedback.		
			1h » san numnar ed applitgar caracteristicas impurtantas dal bittar la lantscha u dal bittar cun rotaziun.		

Ulteriuras infurmaziuns davart ils elements dal svilup da las cumpetenzas èn disponibilas en il chapitel *Survista*.

Impressum

Editura:

Departement d'educaziun, cultura e protecziun da l'ambient dal Grischun

Tar quest document:

Plan d'instrucziun 21

Ediziun dals 15-03-2016

Maletg da la cuverta:

Mendel Perkins/iStock/Thinkstock

Copyright:

Ils dretgs d'auturas e d'auturs ed ulteriurs dretgs da questa pagina d'internet ha la CDEP-T. Cun chargiar giu cuntegns (texts, maletgs, datotecas) da questa pagina d'internet na vegnan transferids nagins dretgs.

Internet:

gr-r.lehrplan.ch

Cuntegn

MS.1	Currer, siglir, bittar	2
A	Currer	2
B	Siglir	3
C	Bittar	4
MS.2	Sa mover vi d'urdains	5
A	Moviments da basa vi d'urdains	5
B	Movibladad, forza e tensiun dal corp	7
MS.3	Preschentar e sautar	8
A	Percepziun dal corp	8
B	Preschentar e concepir	9
C	Sautar	10
MS.4	Giugar	11
A	Gieus da moviment	11
B	Gieus da sport	12
C	Gieus da cumbat	14
MS.5	Glischnar, rudlar, charrar	15
MS.6	Sa mover en l'aua	16
A	Nudar	16
B	Siglir en l'aua e sfunsar	17
C	Segirezza en l'aua	18

MS.1 | **Currer, siglir, bittar**
A | **Currer**

1. Las scolaras ed ils scolars san currer svelt, ritmicamain, sur obstachels, ditg ed a moda orientanta. Els enconuschan las caracteristicas che determineschan la prestaziun e san, co ch'els pon megliar lur prestaziuns da currer.

renviaments
AS - Orientaziun en il spazi (4)
FSP - Sanadad
AS - Corp, sanadad e motorica (1)

Currer svelt

MS.1.A.1

Las scolaras ed ils scolars ...

3 ○	1e	» san currer svelt sin la balla dals pes sur obstachels bass.	
	1f	» san currer svelt e ritmicamain sin la balla dals pes sur obstachels.	
	1g	» san applitgar caracteristicas impurtantas da la tecnica da currer svelt en la cursa d'obstachels.	

Currer ditg

MS.1.A.1

Las scolaras ed ils scolars ...

3 ○	2e	» san currer lur vegliadetgna en minutas e san ch'in trenament regular è decisiv per augmentar la prestaziun.	
	2f	» san currer lur vegliadetgna en minutas. Els san declerar co ch'ins trenescha cundiziun e san tge process che han lieu en il corp.	
	2g	» san declerar ed exequir differentas metodos da trenament da cundiziun e motivar lur svilup da prestaziun.	

S'orientar

MS.1.A.1

Las scolaras ed ils scolars ...

3 ○	3f	» san percurrer en la champagna u en il gaud ina ruta a maun d'ina charta.	STS.4.3.b
	3g	» san declerar, sin tge ch'els guardan s'orientond cun la charta ed applitgeschan quests puncts en la cursa d'orientaziun.	

MS.1 | **Currer, siglir, bittar**
B | **Siglir**

1. Las scolaras ed ils scolars san siglir en lung ed en aut en pliras variaziuns. Els enconuschan las caracteristicas che determineschan la prestaziun e san stimar realisticamain lur prestaziun.		renviaments AS - Corp, sanadad e motorica {1}
<i>Siglir ritmicamain</i> Las scolaras ed ils scolars ...		
3	1e » san cumbinar differentas furmas da sigls pitschens e gronds senza e cun material (p.ex. suga da siglir e suga da schlantsch).	
	1f » san dar vinavant sigls e trics a las conscolaras ed als conscolars.	
<i>Siglir en lung</i> Las scolaras ed ils scolars ...		
	2e » san transformar il tempo dal schlantsch en in sigl lung.	
3	2f » san applitgar caracteristicas impurtantas da la tecnica da siglir en lung.	
	2g » san observar tar las conscolaras ed ils conscolars caracteristicas impurtantas da la tecnica da siglir en lung e dar in feedback.	
<i>Siglir en aut</i> Las scolaras ed ils scolars ...		
	3e » san transformar la cursa progressiva en in sigl lung.	
3	3f » san applitgar caracteristicas impurtantas d'ina tecnica da siglir en aut (p.ex. fosbury-flop) e stimar realisticamain l'atgna prestaziun.	
	3g » san observar tar las conscolaras ed ils conscolars caracteristicas impurtantas da la tecnica da siglir en aut e dar in feedback.	

MS.1 | Curren, siglir, bittar

C | Bittar

1. Las scolaras ed ils scolars san bittar, stuschar e sdermanar objects al lung ed enconuschan las caracteristicas che determineschan la prestaziun.		renviaments
<i>Bittar</i> MS.1.C.1 Las scolaras ed ils scolars ...		
3	1d » san exequir in tir sdermanà or da posiziun ferma (p.ex. suga nuada ensemen).	
	1e » san numnar ed applitgar caracteristicas impurtantas da la tecnica da bittar cun prender 5 pass schlantsch (p.ex. balla, lantscha).	
	1f » san sdermanar in object or d'ina rotaziun (p.ex. pneu da velos).	
	1g » san observar tar las conscolaras ed ils conscolars caracteristicas impurtantas dal bittar e dal sdermanar e dar in feedback.	
	1h » san numnar ed applitgar caracteristicas impurtantas dal bittar la lantscha u dal bittar cun rotaziun.	
<i>Stuschar</i> MS.1.C.1 Las scolaras ed ils scolars ...		
3	2a » san stuschar in object al lung cun ina stendida da l'entir corp (p.ex. balla medicinala).	
	2b » san numnar ed applitgar caracteristicas impurtantas da la tecnica da stuschar la culla.	
	2c » san stuschar ina culla al lung sco era observar tar las conscolaras ed ils conscolars caracteristicas impurtantas e dar in feedback.	

MS.2

Sa mover vi d'urdains

A

Moviments da basa vi d'urdains

1. **Las scolaras ed ils scolars san exequir cun responsabladad moviments da basa sco ballantschar, rudlar e volver, ballantschar, siglir, sa pusar e raiver. Els enonuschan caracteristicas da qualidad e san gidar e sa segirar in l'auter.**

renviaments
AS - Emprender e reflexiun (7)
FSP - Sanadad
AS - Corp, sanadad e motorica (1)

Ballantschar

MS.2.A.1

Las scolaras ed ils scolars ...

1e » san exequir ina successiun da moviments per ballantschar.

3

1f » san ballantschar sin urdains difficils e pretensius (p.ex. slackline).

Rudlar e volver

MS.2.A.1

Las scolaras ed ils scolars ...

2e » san exequir ina successiun da moviments per rudlar e volver.

3

2f » san exequir moviments da rudlar e volver sut cundiziuns pli difficilas (p.ex. rolla enavant cun il minitrampolin sin la maisa da matratscha, rudlar giu il posamaun).

2g » san exequir a moda controllada moviments da rudlar e volver cun fasa da sgol (p.ex. salto enavant).

Ballantschar

MS.2.A.1

Las scolaras ed ils scolars ...

3e » san exequir ina successiun da moviments per ballantschar (p.ex. als rintgs, a la barra).

3

3f » san exequir ina successiun da moviments sut cundiziuns pli difficilas (p.ex. sincron, tenor musica).

Siglir, sa pusar e raiver

MS.2.A.1

Las scolaras ed ils scolars ...

4f » san superar ina successiun d'obstachels a moda economica.

3

4g » san concepir a moda variabla la superaziun d'obstachels.

4h » san exequir sigls pusads sur il chau (p.ex. vieuta auta, roda-posamaun).

Ristga e responsabladad

MS.2.A.1

Las scolaras ed ils scolars ...

5d » san agir cun responsabladad en situaziuns da ristga.

3

5e » san agir cun responsabladad envers ils auters ed envers sasezs.

Gidar, segirar e cooperar

MS.2.A.1

Las scolaras ed ils scolars ...

	6e	» san applitgar tegns auxiliars e mesiras da segirezza conform a la situaziun.
3	6f	» san concepir e preschentar en gruppa successiuns da moviments vi da cumbinaziuns d'urdains.

MS.2 | **Sa mover vi d'urdains**
B | **Movibladad, forza e tensiun dal corp**

1. Las scolaras ed ils scolars san crear tensiun dal corp, puser lur corp e mover las giugadiras en ina dimensiun funcziunala. Els san co ch'els pon trenar la movibladad e la forza.		renviaments AS - Percepziun [2]
<i>Movibladad e forza</i> MS.2.B.1 Las scolaras ed ils scolars ...		
3 ○	1e » san declerar ed applitgar princips da trenament per meglierar la movibladad e per augmentar la forza.	
	1f » san trenar a moda independenta la movibladad e la forza.	
<i>Tensiun dal corp</i> MS.2.B.1 Las scolaras ed ils scolars ...		
3 ○	2d » san crear tensiun e laschar luc il corp il dretg mument en successiuns da moviments.	

MS.3 | Preschentar e sautar
A | Percepciun dal corp

1. Las scolaras ed ils scolars san percepir lur corp, diriger il corp cun cleras intenziuns e curreger sasezs durant l'execuziun dals moviments.

renviaments
AS - Percepciun (2)
AS - Orientaziun en il spazi (4)

Percepciun dal corp

MS.3.A.1

Las scolaras ed ils scolars ...

3	f	» san far attenziun a la qualitat dal moviment ed a la posiziun dal corp (co stun jau? tge sentiment hai jau dal moviment?).	
	g	» san sentir e curreger sasezs durant l'execuziun dals moviments.	
	h	» san sviluppar ina chapientscha per il connex tranter il diriger moviments e la qualitat dals moviments.	

MS.3 | Preschentar e sautar
B | Preschentar e concepir

1. Las scolaras ed ils scolars san s'exprimer cun il corp e cun materialias sco era choreografar e preschentar ina successiun da moviments.		renviaments AS - Lingua e communicaziun (8) AS - Fantasia e creativitat (6) MU.3.B.1
<i>Preschentar</i>		
MS.3.B.1	Las scolaras ed ils scolars ...	
3	1e	» san variar e concepir ina successiun da moviments tenor ils criteris spazi, temp ed energia.
	1f	» san choreografar e preschentar ina successiun da moviments.
<i>Trics da moviment</i>		
MS.3.B.1	Las scolaras ed ils scolars ...	
3	2e	» san exequir ina successiun da trics da moviment (schonglar cun trais ballas).
	2f	» san choreografar e preschentar ina successiun da trics da moviment (p.ex. cun musica).
	2g	» san intermediar trics da moviment.

MS.3 | Preschentar e sautar
C | Sautar

1. Las scolaras ed ils scolars san identifitgar musters da moviments, concepìr ritmicamain e reproducìr successiuns da moviments e sauts. Els van enturn in cun l'auter cun respect.		renviaments AS - Percepziun [2] MU.3.C.1
<i>Moviment ritmic</i>		
MS.3.C.1 Las scolaras ed ils scolars ...		
3 ○	1d » san interpretar ritmicamain differentas spezias da tacts e different stils da musica.	
	1e » san identifitgar la structura da la musica ed elavurar latiers in'atgna successiun da moviments.	
<i>Sautar</i>		
MS.3.C.1 Las scolaras ed ils scolars ...		
	2e » san identifitgar e sautar musters da moviments da different stils da sautar (p.ex. streetdance, rock'n'roll, sauts da standard).	
3 ○	2f » san memorisar e preschentar choreografias da saut.	
	2g » san applitgar il corp sco med d'expressiun, represchentaziun e comunicaziun (p.ex. saut d'improvisaziun).	
<i>Ir enturn cun respect</i>		
MS.3.C.1 Las scolaras ed ils scolars ...		
3 ○	3d » san ir enturn cun respect in cun l'auter en process creativs.	

MS.4

Giugar

A

Gieus da moviment

1. **Las scolaras ed ils scolars san dar, sviluppar vinavant ed inventar gieus, tras quai ch'els fan communablamain cunvegnas ed observan quellas.**

renviaments
AS - Independenza ed agir social (9)

Giugar, sviluppar vinavant, inventar

MS.4.A.1

Las scolaras ed ils scolars ...

3	e	» san percepir e signalisar in cumportament correct sco era surpassaments da las reglas tar sai e tar auters.	
	f	» san sviluppar vinavant, inventar gieus (p.ex. idea dal gieu, reglas, material) e giugar a moda independenta e correcta.	
	g	» san elavurar e superar a moda constructiva conflicts en il gieu.	

MS.4

B

Giugar

Gieus da sport

1. **Las scolaras ed ils scolars san applitgar musters d'agir technics e tactics en differents gieus da sport. Els enconuschan las reglas, san giugar a moda independenta e correcta e reflectar davart las emoziuns.**

renviaments
 AS - Corp, sanadad e motorica
 [1]

Retschaiver e dar giu

MS.4.B.1 Las scolaras ed ils scolars ...

- 1e » san retschaiver e dar giu la balla u l'object da giu en gieus da sport simplifitgads (p.ex. areguard las reglas, la grondezza da l'equipa e da la plazza).

3

- 1f » san retschaiver e dar giu la balla u l'object da giu en gieus da sport conform a la situaziun (p.ex. ballabasket, ballamaun, ballape, unihockey, ballarait, badminton, ultimate).

Manar la balla u l'object da giu

MS.4.B.1 Las scolaras ed ils scolars ...

- 2d » san manar la balla u l'object da giu a moda controllada en gieus da sport.

- 2e » san driblar la balla u l'object da giu ed a medem temp manar en errur l'adversari.

Tutgar la mira

MS.4.B.1 Las scolaras ed ils scolars ...

- 3d » san tutgar ina mira malgrà influenzas da l'adversari.

Tactica

MS.4.B.1 Las scolaras ed ils scolars ...

- 4d » san sa posiziunar correctamain en la defensiun (p.ex. defensiun da personas) e defender il spazi liber.

3

- 4e » san applitgar musters d'agir tactics en gieus da sport (p.ex. pass dubel, dus cunter in, sa posiziunar raschunaivlamain).

- 4f » san analizar situaziuns da giu e chattar soluziuns.

Reglas

MS.4.B.1 Las scolaras ed ils scolars ...

- 5e » san declarar reglas impurtantas da gieus da sport, giugar a moda independenta e correcta.

- 5f » san elavurar e superar conflicts en il giu.

<i>Emoziuns</i>	
MS.4.B.1	Las scolaras ed ils scolars ...
3	6d » san controllar emoziuns (p.ex. acceptar decisiuns da l'arbiter).
3	6e » san reflectar independentamain davart emoziuns (p.ex. ir enturn cun agressivitat).
	6f » san ir enturn conscientamain cun emoziuns.

MS.4 | Giugar

C | Gieus da cumbat

1. Las scolaras ed ils scolars san cumbatter a moda correcta, cun inschign e strategia.		renviaments FSP - Sanadad AS - Independenza ed agir social (9)
<i>Cumbatter</i>		
MS.4.C.1	Las scolaras ed ils scolars ...	
3	1c	» san rudlar giu armonicamain ed enavos per evitar blessuras.
	1d	» san applitgar cun cleras intenziuns forza e strategia en il gieu da cumbat (p.ex. a moda offensiva: metter en difficultads il visavi; a moda defensiva: guntgir dal visavi).
<i>Reglas</i>		
MS.4.C.1	Las scolaras ed ils scolars ...	
3	2e	» san numnar accziuns privlusas e desistan d'applitgar talas (p.ex. tegns da levagl, stranglar).
	2f	» san cumbatter a moda correcta senza arbiter e senza blessar il visavi.

MS.5

Glischnar, rudlar, charrar

1. Las scolaras ed ils scolars san glischnar, rudlar e charrar cun responsabladad sin differents funds.		renviaments FSP - Sanadad AS - Corp, sanadad e motorica (1)
<i>Rudlar e charrar</i>		
MS.5.1	Las scolaras ed ils scolars ...	
3	1d » san sa mover sin in isegl cun rodas conform a la situaziun (p.ex. inlineskates, skateboard, velo).	
<i>Glischnar</i>		
MS.5.1	Las scolaras ed ils scolars ...	
	2d » san exequir moviments centrals (sa volver, sa storscher / sa stender, cupitgar) sin iseglia glischnanta.	
3	2e » san variar moviments centrals (sa volver, sa storscher / sa stender, cupitgar) sin iseglia glischnanta (p.ex. glischnar enavos).	
<i>Segirezza e responsabladad</i>		
MS.5.1	Las scolaras ed ils scolars ...	
	3f » san giuditgar situaziuns da privel ed agir a moda adattada.	
3	3g » san applitgar strategias per evitar situaziuns da privel e san, co ch'els ston agir en cas d'urgenza.	
	3h » san agir cun responsabladad envers la natira, envers ils auters ed envers sasezs.	FSP - Ambient natiral e resursas

MS.6 | Sa mover en l'aua
A | Nudar

1. Las scolaras ed ils scolars san nudar a moda segira. Els enconuschan las caracteristicas tecnicas da differentas tecnicas da nudar ed applitgeschan quellas.

renviaments
AS - Corp, sanadad e motorica
(1)

Nudar

MS.6.A.1

Las scolaras ed ils scolars ...

3	f	» san applitgar ils moviments centrals tar il moviment simultan a rauna.	
	g	» san numnar caracteristicas impurtantas d'ina tecnica da moviment alternant e da moviment simultan ed applitgar sin in traject da 50 m.	
	h	» san nudar 100 m cun ina tecnica tshernida libramain.	
	i	» san nudar in traject lung cun ina tecnica libra (p.ex. nudar l'atgna vegliadetgna en minutas).	
	j	» san numnar ed applitgar caracteristicas impurtantas da differentas tecnicas da nudar.	
	k	» san applitgar tecnicas d'autras disciplinas dal sport da nudar (p.ex. nudar sincron, balla da l'aua).	

MS.6

Sa mover en l'aua

B

Siglar en l'aua e sfunsar

	1. Las scolaras ed ils scolars san siglar cun ils pes e cun il chau ordavant en l'aua e sfunsar. <i>Siglar en l'aua e sfunsar</i> Las scolaras ed ils scolars ...	renviaments
MS.6.B.1		
3	f » san sfunsar in curt traject cun paucas tratgas.	
○	g » san siglar cun il chau ordavant en l'aua profunda e sfunsar pli bass che la grondezza dal corp.	
	h » san exequir divers sigls or da differentas autezzas.	
	i » san applitgar la cumpensaziun da la pressiun cun sfunsar en la profunditad.	

MS.6 | Sa mover en l'aua
C | Segirezza en l'aua

1. Las scolaras ed ils scolars san giuditgar ina situaziun en, sper e sin l'aua areguard la segirezza ed agir cun responsabladad en situaziuns da privel.		renviaments AS - Emprender e reflexiun (7) FSP - Sanadad	
<i>Segirezza</i>			
MS.6.C.1 Las scolaras ed ils scolars ...			
3 ○	1e	» san agir cun responsabladad en situaziuns da privel.	
	1f	» san render attent auters d'observar las reglas da bogn e da sfunsar.	
	1g	» san agir cun responsabladad envers sasezs ed envers ils auters.	
	1h	» san numnar motivs per najar.	
<i>Alarmer e salvar</i>			
MS.6.C.1 Las scolaras ed ils scolars ...			
3 ○	2c	» san percepir situaziuns d'urgenza e prender mesiras raschunaivlas.	
	2d	» san applitgar tecnicas fundamentalas dal salvament (p.ex. tegn tatona e tegn tatona-frunt).	